1/

Yn de strange winter fan 1929 bin ik berne yn Burum. Myn âldste stie yn de Onde Kerkstraat 7 en ik wie de jongste fan de Bukjes.
Omt nis Leit Postkantoarhâlder wie, stiene wy al jong efter it loket. It moarste foun ik altyd as de âlderdomsrinte útbetelle waard, dan wie it tige druk. As de minsken sitte wiene brocht ik it gild by Larren thûs. Dêr wiene se tige tankber foar. Mar der wiene ek wol nis ûntefreden klanten.

Op in moarn kaem Jan van Gorkum (de boekhandeler fan 't Keatsplein) de waachtkeamer yn. Hy wie skilje mei Teake de Bruin, want hy hie malheur mei syn auto. It stinnen in bûefke mei it telefoannûmmer dêr op en dat moatst hy ûnderteikenje. Jan Gorkum sei: „Hwerom moat dat, kin dat net fergeet?" It sei: „Nee, dat kostet in dûbeltsje." Jan G. waard kwazzich en röp heel lûd: „Jûn do 'te skiten, je" (Hy koe de R net sizze, mar der ynsleatsele fan in W)
It sei: „Dêr pût ik altyd by en ik kom krekt fan 't wiske af." Doe fleach hy útyt fan lilkens de waachtkeamer ût. In ûke letter fleach ik him rinnende by Teake de Bruin weikommen.

It wie in moaije jenge fawn yn Burum.
Bytiden leat ik my sels noch fjonger: „Hy gean nei de koffie drinken, foe dêr ek in spoatje fette,

Ja of ne, ne of ja. Dat spultsje dêne sy fêsk as it al wat skemerich waard.

Margret, ik soe der in boek oer skrûme kenne, as ik tink oan de tiid dat Freerk Junker en Hanny Ytsma (Hoekstra) de kano fan Harry Pars sinke lieten mei bakstienen. As Pier Remsma yn sjierke op 'e fêst gie mei Thomas Broersma, om 't er koppe sitte soe en dat moekt net fan Thomas. As ik lêz yn 'e notulen fan de Juliana-Bernhardklub: „By de dûnekas fan Tjebbe Tolsma ha sy in kântsje stookt, in sûre letter ha sy it swer útpisse."

Frem Pars hearde ek by dy klub en dy sei altyd: „Ik fyn der neat oan."

Harry fûn teral wat oan. Ik sil dy noch wat foarfallen fertelle.

—

De bijmoteiling binnen iis en „de oare kant" wie hjir great. Tsarat mei de Frunner merke wie dat goed te fielen; dat wie iis domein net en „de oare kant" makke dêr faeks wiid gebrûk fan. Op in dei biet ik te waachtsjen op de prewfrit fan de draaimole. Eltsenner mocht dan fergees in rountsje meitsje. Ik lie in moai wyt hynder bemachtige en fielde my yn 'e sawnde himel. Fansen de mûzyk oan en dan mar draaije jonges. Doe kaam Jonke Tolsma fan Doeke. Foggje as in greate drûnge op my ôf. „Ik moat op dat hynder," sei hy. „Nei, ik biet der earst op," sei ik en ik bloeiek myn beide earms stiif om dy witte hynstekop himme. „Stûr yn 'e draaimole bitst komst yn 'e hel," rôp hy. Dy pyltsk wie rêkke. Ik liet my grinnende fan it hynder knoffelje en lie noch mar ien doel foar eagen: Nei iis Klem. Lokkich wie hja altyd thûs. „Klem, kom ik yn 'e hel?" „Hwa seit dat leave." As ik de Skille fan noai têz, learst sa'n foarfal fergoed ta it feslune. Jonke joe nou syn earm om my himme, sloan en sitte: „Kom mar fanke, wy gean tegearre op dat hynder sitten, lit my mar foarôp, dan kin ik de wyn wat keare foar dy." Hx nou sels is dat gjin foaritgong?

Lokkich ha 'k der gjin complex fan oerhâlden, want oy binne great brocht mei it blind boadskip en net mei it sjoatere langsten.

Tweintejoms kaam dat ta utering by it vargel. Twee't faaks lang en lûd bongen waard. Fa lûd bytiden, dat Klink Hiemstra op in kear it sjin fantsje fersuchte: „Ik wee dat dy lyn de kramp yn e bek krigen."

As bern fan seis mocht ik al nei de gymnastykforeniging „Sparta". As moarke Jikke foun dat mas sa sa. Hja eksearde Paulus: „Want de oefening fan it liichem is net sa folle net." Lokkich hie iis Klem dêr gjin boadskip oan en 'k bin fan dêr noch altyd dankber foar. Doe't er in Kristelyke foreniging oprjochte waard gong ik dêr binne.

Mea sel ik in útspraak fan Beppe de Haan* forjette „Geane se nou Kristelyk oer de kop?", frege hja oan iis heit.

Ûn fraân mei in oranjefeest boene ny it lintenspel fis ynstudeorje. De groep wie tige great en elke ripetysjejoun wie der geharrewar tusken de Finer en de Groner, om it mas fis fuch te bizzen. Op in dei koun it so heech op en der waard besluten om de groep te splitsen.

*Beppe de Haan wie de skoanmem fan Ammerman Dijkstra

De gereformeerden boeren dan maar in lintenspel opfuse en de herformden. Dat bore fanzelfs te geh. Ik wit noch hiel goed dat Liesbeth Hettinga fan 't stoomgemaal de partijen altyd wer byenoar rest te bringen. Ik bêrn hie ik dêr dyp respect foar.

Op in lette nermiddei yn 'e winter fan '44 joe de Sillefoar. Als iest naam op en ik bret ek yn 't kantoar. Ik learde him sitten: „Jelke is allinnich mar thûs en dat is nech in bern, I ik sie die 14/ mar ik sil sjen oft der wat lekt." Hiet kommele wêt yn 'e poarte fan Lollum, en helle dêr in bref út. „Ja, hy set der fiif kuiken, bei hy sjen de man oan de oare kant. Dy man sûne Laansma út Lollum. Ik bret yn de fersets beweging en dy bref liene se fersoarge dy jonn nech nedrich. Foar him sûne it te gefaarlik om him sels op te helje.
Hiet-sûne bersykje wat er dwaan koe. Fels koe der net fuort, want it kantoar sûne kuiken 6 en 7 nech repen. Als mem jammere: „As se dat bern oanhâlde sjogge wy har noait wer." Als iest sleach dy spoken net en betronde fol op myn bestermmingel.
En ik sels? Ik sûne en sûne dy bref fuort binge en as ik dat yn 'e lolle hie barde dat, freegje dat mar oan iis fiukje. Ik helle myn fyts mei kuikenkenner út it hok en gong op wei. Bûten sûne it neare nacht en der lei in ôfgryslike berch, bine. Alem swimmde my nei. Op 'e Lollumerdyk koe ik de dyk net mear fan de sleaten ûnderskeide.
By de pleats fan Sjoele Jonnema bin ik ôfstapt en fierder poum. Efkie ôl oer banner doe't ik oy Laansma oan kaam. „Sjen ik efkes nei mem skilje dat ik der bin," frege ik, „want dat sûne se graach."

Foar myn gefoel wie de bel noch net iens oer gien, doe hearde ik al „Bistû dêr Jikke?"
„Ja, mem en 't foel best ta," leagene ik. „Heverom hast der dan sa lang oer dien, bern?" Ik sei mar dat ik it hûs net fine koe, want kuskubanen koene net tek perkje, dus dy smoes koe 'k net fêr. Reapje. Doe begoun se sintsjes te skriemen. Ik sei: „Stil mar mem, ik kom der oan."
It waard in race tsjin de klok, want mei achter moekter sey net mear bûten rinne

Op 'e weomreis rekke ik efter yn panyk. Sjonken de pleats fan Ypbrand de Haas wie in keppeltsje skiep losbrutsen en doe wist ik net mear ôfo ik op 'e dyk koan of yn 'e greide. Te toffeler in hiel tim efter my oan en doe 't ik ~~dêr wis fan wie, dat net ik, mear dy lasten~~ it spoar bjuskes wiene, kaam der in solidredich gefoel oer my. Ik wie net mear allinne.

Doe 't ik thûs kaam ta 't ûs mem my nei earder sa waarm yn har earmen sletten.